

Inserati se sprejemajo in veljajo trispodna pet-črtna: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati veljajo:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Vabilo na naročbo.

Vljudno vabimo vse p. i. dosedanje naročnike, katerim s tem mesecem naročba poteče, da jo blagovoljno o pravem času ponovijo, da zamoremo list vsakemu redno pošiljati, in da nam pridobé še novih naročnikov.

„Slovenec“ pri opravništvu prejemati veljajo:

Za celo leto	13 gl. — kr.
„ pol leta	6 " 50 "
„ četrt leta	3 " 30 "
„ en mesec	1 " 10 "

Po pošti prejemati pa veljajo:

Za celo leto	15 gl. — kr.
„ pol leta	8 " — "
„ četrt leta	4 " — "
„ en mesec	1 " 40 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Vredništvo in založništvo.

Deželni zbor kranjski.

Šesta seja 29. septembra.

Deželni glavar grof Thurn naznanil, da mu je od deželne vlade došlo vabilo k slovesni sv. maši na dan cesarjevega godu (4. oktobra). Potem naznanil, da se bodo po vladni naredbi po Kranjskem razen deželnega gozdarja nastavili še 4 gozdarji in 10 logarjev, zboru pa se poda v obravnavo postava o pogozdovanju Krasa, ki je izdelana na podlagi pozvedeb po okrajnem glavarstvu postojnskem v soglasji z vsemi občinami tega okraja. Zbornica sprejme to naznanilo z radovoljnim odobrenjem.

Dr. Vošnjak in tovariši so v današnji seji stavili sledeči predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu zboru se naroča:

1. Da poizveduje po vzrokih, vsled katerih kmečki stan čem dalje tem huje materijalno

peša in propada, in v ta namen: a) si preskrbi potrebne izkaze o zadolženju kmečkih posestev, o številu eksekutivnih dražb na kmetih in zaradi česar so se vršile, o znesku občinskih, okrajnih in drugih priklad, o visokosti obresti itd.; b) sklicuje enketo iz zastopnikov deželnega zbora, c. k. kmetijske družbe in iz zvedenih zaupnih mož iz kmetov, h kateri enketi naj povabi tudi c. k. deželno vlado, da delegira svoje zastopnike.

2. Da na podlagi dobljenih statističnih podatkov in enketnih sklepov deželnemu zboru v prihodnji sesiji predlaga svoje nasvete, kako bi se dalo izboljšati materijalno stanje kmečkoga stanu.

Profesor Šuklje in tovariši pa so stavili predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnji sesiji daželnega zbora stavlja nasvet o vstanovi poljedelske oziroma vinorejske šole na Dolenjskem.

Deželni predsednik baron Winkler naznanil zbornici, da je ministerstvo uslišalo prošnjo Radoljičanov in dovolilo postajo (Haltstelle) za osebe pod mestom, ktera se ima napraviti ob tamošnji čuvajnici. To naznanilo zbornica sprejme z veselim odobrenjem, dr. Poklukar pa kot poslanec okraja in mesta Radoljice izreče za to dovoljenje vladi najtoplejše zahvalo.

Dr. Zarnik vtetmeljuje svoj predlog o popravilu ljubljanskega volilnega statuta na kratko s tem, da je bil sestavljen ta statut pod Bachovo vlado, kakor tudi po drugih mestih, da so ga pa drugje, n. pr. v Gradi, Mariboru, Lvovu itd. že popravili. Tudi za ljubljansko mesto je bil po naročilu deželnega odbora l. 1871 nov statut že izdelan po dr. Costi, kakoršen je zdaj podan zbornici, potem v zboru sklenjen, pa ne potrjen. Da je poprava tega statuta potrebna, je toraj jasno. — Za pretres načrta nasvetuje volitev

odseka 7 udov, ki naj se voli pozneje. Zbornica temu pritrdi.

Na to vtetmeljuje poslanec gosp. Klun svoj predlog o dajanju ženitovanjskih oglasnic v daljem govoru, ki je bil sprejet z glasno pohvalo. (Priobčujemo ga na drugem mestu.)

Poslanec gosp. Murnik poroča v imenu finančnega odseka o proračunih bolnišnega, blazničnega, najdenišničnega in porodišničnega zaklada za l. 1884. Pri proračunu blazničnega zaklada omeni dr. Bleiweis, da bi bila postrežba in hrana v blaznici (norišnici) ceneja in boljša, ako bi se odvzela redu usmiljenih sester in bi jo vodstvo, oziroma dežela, prevzelo samo v svojo režijo, ter stavi predloga: 1. V deželni blaznici se s 1. nov. l. 1884 pričeni hrana in oskrbovanje sprejme v lastno režijo; 2. finančnemu odseku se poda ta predlog v pretres in poročanje. Predloga se sprejmeta.

Poslanec Deu poroča o računu zemljišeno-odveznega zaklada za l. 1882, pa o računu in proračunu deželno-kulturnega zaklada, kar se vse po odsekovih predlogih sprejme.

Prof. Šuklje poroča na kratkem o deželni šeststoletnici, sklicevaje se na letno poročilo deželnega odbora o tem in predlaga, naj se to poročilo blagovoljno na znanje vzame ter slavnostnemu odboru izreče zahvala dežele za njegov trud in delovanje, kar se tudi zgodi. — Za njim poroča dr. Dolenc prav kratko o nekterih paragrafi letnega poročila deželnega odbora, ki se potrdijo.

Poslanec gosp. Klun poroča o ukrepih deželnega odbora v šolskih zadevah, ki so omejeni v letnem odborovem poročilu od št. 30 do 40 in stavi več predlogov, katerim se pritrdi. Gosp. Murnik graja pri tej priliki naučno ministerstvo, ker za Kranjsko premalo stori, posebno gledé obrtnijskih šol.

Potem se rešijo posamezne prošnje namreč: Mat. Hitiju, učitelju na Poljanah, se do-

Listek.

Jana Matejka

„Sobieski pred Dunajem“.

(Konec.)

Zraven te idealne podobe vidimo na levo opazovalca kraljevega zastavonosca na konji. Pokrivalo mu je prav v okusu 17. stoletja z vihrajočimi peresi, ščit ozališan z dragoecnimi kamni; pravi ideal je viteza, kojega sveta naloga je zvesto stati na strani svojemu kralju. Ob enem nam predočuje vso čast in mogočnost poljskih polkov, ki se v gostih trumah kažejo v zatišji.

Oseba, ki sedi nekoliko nižje, je „oberstallmeister“ Marko Matezynski, prava marcijska podoba, sredi konjskih repov, sabelj in različnega orožja oster meč opazujoč, hoteč kaj izvrstnega izbrati za svojega kralja.

Vrsto poljskih vojvod sklepajo zgoraj Nikolaj Sieniewski, poljske vojne levega krila načelnik, z zapovedovalno palico v roki na belci, zraven njega Stanislaw Jablonowski, zapovedujoč desnemu krilu poljske vojske. Zraven njega vidi se še glava Atanarija Miaerynskega, Volhinijskega vojvode, ki je podil po zmagi s svojimi lahko oboroženimi jezdec Turke spod Dunaja.

Za kraljevim zastavonoscem je zgoraj na desno podoba polnega obraza, z vihrajočimi peresi na klobuku: Jurij III. volilni knez Saksonski, kterega sin je pozneje zasedel poljski prestol. Na konji nemške rače, v dolgi pisani obleki, gleda zamišljen na kralja, pod katerim se je nedavno zmagovito bojeval.

Zraven volilnega kneza Saksonskega proti sredi podobe vidiš volilnega kneza Emanuela Bavarskega, ki se je pozneje poročil s Sobieskega hčerjo Kunigundo. Radovedno ogle-

duje podobo Matere Božje, katero v rokah nosi, po navadi italskih mnihov na oslu ješ, kapucin Marko de Aviano. To je oni slavni mnih, kterega je bil poslal papež Inocencij XI. do cesarja Leopolda I. osrčevati ga in nago-varjati njegovo vojsko k vstrajnosti. Ravno pred bitvo maševal je Marko de Aviano v cerkvi na Golovei in konec maše, pri kateri je stregel sam Jan Sobieski, zaklical je kapucin mesto: „Ite missa est“ proti kralju: „Vinceas Joannes“, (zmagal boš Jan)!

Podoba M. B. v rokah kapucinovih, katero so našli, ko so stavili šotore, in ki je s prečudnim napisom vse iznenadila, zapušča nam o slavnem mnihu še veliko globokejši vtis, kakor njegova oseba in povikšuje neizmerno verski značaj vse slike.

Zraven kapucina v obližji kanonika Denhofa stoji mlad dominikan, čigar obraz kaže veliko ginjenost. Pri vozu prav ob robu

voli za prihodnje leto podpore 60 gld., lesorezni šoli v Kočevji 100 gld.; Kleinmayr & Bambergovi tiskarni za izdavanje slovenskih učnih knjig 500 gld.; društvu dijakov kmetijske više šole 30 gld.; društvu za oskrbovanje bolnih dijakov na Dunaji 50 gld.; podpiralnemu društvu pravnikov na dunajskem vseučilišču 30 gld.; podpiralnemu društvu slovenskih vseučiliščnikov v Građci 100 gld., prošnja društva rudarskih akademikov v Ljubnem se odbije; C. Sellak dobi za izdelovanje čipek v Žireh podpore 80 gld.

Slednjič se volijo v odsek za pretresanje dr. Zarnikovega predloga: Šuklje, dr. Papež, dr. Bleiweis, dr. Zarnik, dr. Dolene, Dežman, Taufferer.

O pol dveh se seja sklene, prihodnja seja bo v sredo 3. oktobra.

Govor poslanca Kluna,

s katerim je vtemeljeval predlog o vravnavi ženitovanjskih oglasnic.

Slavni zbor! Predlog, ki sem ga v zadnji seji izročil slavnemu zboru in ga imam danes vtemeljevati, ni nov. Razpravljal se je že večkrat v tej visoki zbornici.

Že leta 1864 bil je predmet obširne obravnave, ki je trajala skozi dve seji. Od leta 1850 do 1863 so namreč občine imele in tudi dejanski izvrševale pravico, da so se ženitovanjske oglasnice dajale ali odrekale, in v ljubljanskem mestnem statutu je v § 116. naravnost določeno, „da magistrat, oziraje se na postavu, ženitovanjske oglasnice ali daje ali odreka“.

Ko je pa bolj liberalcu veter potegnil, hoteli so odpraviti to pravico in državni zbor je leta 1864 sklenil postavu, po kateri naj bi bila privolitev občin k ženitovanju odpravljena.

Gospodska zbornica imela je pa zoper to postavu opravičene pomislike in jo je zavrgla, češ, da ta zadeva spada pred deželne zборе, ne pa pred državni zbor. Vsled tega je vlada leta 1864 deželne zборе vprašala o njihovem mnenju:

a) ali in kateri zadržki opovirajo odpravo privolitve k ženitovanju in

b) kaj bi bilo v tem oziru storiti?

Naš deželni zbor je temeljito pretresal to vprašanje in poročevalec, tedanji mestni župan Ambrož, stavil je v imenu gospodarskega odseka te-le predloge:

Deželni zbor si prilastuje pravico, skle-

pati o tej zadevi ter na stavljeni vprašanji odgovarja: da postavu o ženitovanjski privolitvi na Kranjskem ni bilo, da se je pa dejansko ta privolitev izvrševala, in da se to strinja z željami dežele kranjske; zato pripozna deželni zbor potrebo take postavu, ter deželnemu odboru naklada, da naj osnuje načrt take postavu.

Obširna obravnava o teh predlogih se je zlasti sukala o vprašanji, ima li deželni zbor pravico sklepati tako postavu in ni li marveč to reč državnega zbora?

Pa ne samo govorniki na tej strani, kakor Toman, Bleiweis in drugi, ampak tudi veljavni možje na uni strani te visoke zbornice, kakor bivši poslanec dr. Supan so deželnemu zboru pripoznavali pravico sklepati o tej zadevi in po dolgi obravnavi bil je sprejet nasvet g. poročevalca Ambroža, da je bila privolitev k ženitovanju na Kranjskem dejansko v navadi, in da bi bilo želeti, da bi se ta željam našega ljudstva primerna navada postavno vravnala. Enaki sklepi so se storili tudi skoraj po vseh drugih zborih. Vlada je nekako pritrdila nazorom, da ta reč ne spada pred državni, ampak pred deželne zборе, ker je ni več predložila v obravnavo državnemu zboru, ampak je leta 1868 deželnim zborom predložila postavu, da naj se odpravi prej navadna in potrebna pritrditev k ženitovanju. Večina deželnih zborov, kakor česki, moravski, gorenje- in dolenje-avstrijski in štajarski so pritrdili tej postavu, ki se pa našemu in solnograškemu zboru ni zročila v pretres.

Kmalu so se povsod pokazali slabi nasledki te odprave in ljudstvo je začelo prositi, naj se zopet vpelje ta privolitev. V českem deželnem zboru so že leta 1878 prosile mnoge občine za-njo, na Moravskem pa je bilo že leta 1873 od občin došlo mnogo takih prošenj, ki so se množile od leta do leta.

V gorenje-avstrijskem zboru so celo že leta 1869 stavili predlog, da naj se zopet vpelje omejitev ženitovanj, seveda zastoj in ker so se dotične prošnje množile od leta do leta, je bila 1878 sklenjena postavu v tem smislu, ki pa ni bila potrjena. Toda to ljudem ni jemalo poguma in lani so zopet poslali deželnemu zboru mnogo prošenj za tako postavu.

Tudi dolenje-avstrijskem zboru se je leta 1880 predložilo mnogo enakih prošenj in da si se deželni zbor ni zanje zmenil, poslali so mu jih leta 1881 zopet.

V štajarskem deželnem zboru, ki je leta 1868 odpravil to privolitev, so že leta 1878

stavili predlog, naj se zopet vpelje, in ker je bilo to brezvspešno, pa je došlo okoli 700 novih prošenj, ponovili so leta 1880 dotični predlog, ki ga je pa liberalna večina zavrgla.

Kakor v družih deželah, pokazali so se slabi nasledki te odprave tudi pri nas, in naš deželni zbor je že leta 1871 sklenil postavu, ki se je glasila:

„Pri dokazanem pomanjkanji potrebnih dohodkov, ali pri dokazanem slabem obnašanji se sme odreči ženitovanjska oglasnica. Pritožba proti odločbi občinskega starešinstva gre na občinski odbor in dalje na deželni odbor.“

Pa ta postavu ni zadobila najvišjega potrjenja. Ker so se pa slabi nasledki svobode pri ženitovanju čedalje bolj kazali in so bile pritožbe občin čedalje glasnejše, je ranjki dr. Bleiweis l. 1880 ponovil gori omenjeno postavu, preko ktere je pa prejšnja večina te visoke zbornice prestopila na dnevni red.

Vendar pa naše ljudstvo nobene postavu tolikanj ne želi, kakor ravno te postavu, in ako greste po deželi, ter poprašujete po potrebah našega ljudstva, boste povsod čuli glas:

„Dajte nam postavu, da ne bo vsakemu človeku dovoljeno se ženiti.“ Te splošne meni in mojim tovarišem dobro znane želje naših občin, ki že komaj zmagujejo bremena, ki jih jim skrb za ubožne rodovine naklada, so me toraj pripravile, da sem visoki zbornici izročil dotični postavni načrt.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. sept.

Avstrijske dežele.

V koroškem deželnem zboru sklenili so presvitlega cesarja za nameravano zgradbo deželne hiralnice podpore prositi.

Deželni zbor moravski. Grof Vetter stori obljubo. Prvomestniki odborom so: Eichhof (denarstvo), Frenzl (občinske zadeve), Vidman (šole), Chlumecky (promet), Kübeck (državno gospodarstvo), Aresin (peticije), d'Elvert (zdravstvo), Sturm (volitvena premena), Chlumecky (vojašnica za pehoto). Peticije in poročila deželnega odbora se dajo dotičnim odsekom. Med temi so tudi poročila, kar se tiče subvencije za lokalno železnico Prossnitz-Mährisch-Trübau-Zwittau-Hannsdorf in Ziegenhals, tudi kar se tiče doneska marske dežele za česko poprečno železnico in zastran volitvene reforme in grajenja vojašnic za konjico. Prihodnja seja 1. oktobra.

Iz **Tridenta**, 27. septembra. Namestnik in deželni glavar sta ogledovala še nadalje je-

slike spravljata mlad vitez in močan sluga različni plen v zaboje, ki so v Rim namenjeni.

Če smo si tako ogledali posamičnosti slike, zjasni se vsakemu ves predmet. Dejanje se vrši pod milim nebom, na polji, v solnčni svitlobi. Zato so boje močne, svitlobe polna in živa in vse v različnem in jako mnogovrstnem barvanji. To je tudi vzrok, zakaj so boje obleke svitlejše, zakaj so rumena in purpurna barva, pozlačenje, dragi kamni in bron v blišču solnčnih žarkov bolj bliskovi, kakor navadno.

Ta slika kaže nam v svoji mnogovrstnosti in ob enem v svoji natančnosti vso moč umetnikovo: raznovrstnost pripomočkov in velikost slikarjevega duha, ki zapazi v naravi in v človeškem življenju vse ono, kar naj imajo v vzvišeni meri njegova dela.

Že prej slikal je Matejko Sobieskega v različnih podobah. L. 1859 naslikal je: „Kralj Sobieski v Czestochovem“; 1862 „Kralj Sobieski bosonog moli v kapeli“; 1879 „Rešitev

Dunaja po kralji Sobieskem“ in skico: „Poslanje kanonika Denhofa v Rim“; 1880 „Kralj Sobieski ješ pred Dunajem“ aquarell za album Nj. Vel. cesarja Franca Josipa. Na podlagi teh študij in del nastal je venec Matejkovih del o tem predmetu „Sobieski pred Dunajem“.

Cel poljski narod veselil se je že naprej prekrasnega dela, kajti za gotovo se je mislilo, da pride v deželni muzej krakovski. Nabrala se je svota 50.000 gld., kateri naj bi se podarili slikarju za umotvor. Prišel je slavnostni dan 12. septembra. Vse je občudovalo prekrasno sliko v Krakovu. Naslednji dan 13. septembra pa je obhajal slikar sam slovesno petindvajsetletnico umetniškega delovanja.

Sam škof krakovski Albin Dunajewski služil je sv. mašo; prvi odličnjaki poljski slavili so Matejka. A pri tej priliki še le povedal je slikar, da delo njegovo ni namenjeno deželnemu muzeju, ampak — Vatikanu. Poslušajmo slikarja samega! „Kakor je spolnoval

pred veki naš narod v zavesti lastnih moči in dolžnosti nalogo od previdnosti Božje mu odkazano, da je še v svojem propadu cvetoče in močne narode rešil pogube, tako nam dopušča danes Gospod pokazati gorečo vero naših dedov z drugim sicer manjšim dejanjem, katero pa je v naši moči, z darom umotvora. Tje, kamor je hitel spod Dunaja poslanec s kraljevim listom in z zastavo prerokovo, tje pošljimo sliko, ktera nam pred oči stavi ta trenotek. Od tam, iz Vatikana, bolj kakor od kod drugod, nam bo v spomin klicala nikoli pozabljene zasluge, pravice, a tudi bolesti naše. Pred noge namestnika Kristovega sliko Sobieskega pokladajoč, pokladamo ob enem ž njo naše nade in ž njimi našo nepremagljivo vdanost do stolice sv. vere. Tako bodo blagoslovljeni vspehi, ki jih kedaj doseči upamo. Tega daru ne bomo obžalovali, ker bomo v stani reči: „Non nobis Domine, non nobis, sed Nomini Tuo da gloriam!“ (Prim. krak. „Novo

zove in zgradbe za varstvo bregov pri hudo-urnikih v „val Sugana“. Prebivalstvo je razodevalo hvaležnost za naglo in zdatno pomoč. Včeraj je obiskal namestnik velikansko „Stabilimento balneare“ v Roncegni in deželno no-rišnico v Perginu.

Na **Irvaškem** se bo sestavila komisija, ki pojde od mesta do mesta in bode pomanj-ljivosti finančnega opravišstva preiskovala.

Iz **Budapešte**, 27. septembra. Zboro-vanje v poslaniški zboronici se je začelo s tem, da se je prebral kraljev odpis, s katerim se sklepa predzadnja sesija in začenja nova. Predsednik je naznanil, da sta bila pri krstu svetle nadvojvodine Elizabete navzočna predsednika obeh zbornic. Predsednik se spominja poslanca Eugenija Pechy-ja, ki je umrl med počitnicami. — Potem se razglša več vlog. — Prihodnja seja se določi na ponedeljek, na dnevnem redu je volitev dveh predsednikovih namestnikov, perovodij in kvestorja. Odbori se bodo volili v tork, in potem še le odseki. — Hrvaški po-slanci niso bili navzočni.

Seja gosposke zbornice. Ko se prebere kraljevi odpis, otvori predsednik Szögyény tretjo sejo. Perovodje in članovi stalnih odborov se potrdijo pri svojih dosedanjih opravilih. Predsednik se spominja s toplimi besedami krstne svečanosti najmlajše nadvojvodine, pri kateri je on zastopal zbornico. Kardinal Hajnald se zahvali prvosedniku in nasvetuje, naj sedaj zbrana zbornica odpošlje prvosednika, da predlaga vzvišenemu prestolu čutila in voščila vse zbor-nice. Nasvet je bil jednoglasno sprejet. Za jutro so na dnevnem redu nadomestilne volitve v nekatere odseke.

Liberalna stranka državnega zbora v **Budapešti** je imela konferenco 27. t. m. ob šestih zvečer. Predsednik je pozdravil zbrane, povdarjal resnobo časa in končal svoj govor s tem, da je Tiszi izrekel neomejeno zaupanje. Ministerski predsednik se je zahvalil in je govoril o hrvaškem in protižidovskem vprašanji v tem zmislu, kakor je govoril v Velikem Va-radinu pri njegovi napitnici, namreč kar se tiče hrvaškega vprašanja, se mora državna velj-ava povdarjati, a potem je treba pomirljivo postopati; kar se tiče judov, mora se tukaj va-rovati čast in dobro ime dežele. K sklepu je rekel, da se bodo o teh vprašanjih še obšir-neje posvetovali, sedaj naj se prestopi na no-tranje zadeve. Stranka se je potem konstituirala, predsednik je Gustav Vizsoli, namestnika Pavel Dámel in Nikolaj Szatmáry. Na novo so pri-stopili baron Perény, Beöthy in Döry; Julij Lán-czy pismeno naznanja vstop. Hrvaški po-slanci so prišli, ko je Tisza začel govoriti, vsi skupaj. Posvetovali so se vpričo ministra Be-dekoviča, kaj jim je storiti. Konferenca je bila zaupljiva. „Ung. Post“ naznanja, da je vladal pomirljiv duh. Do sklepanja ni prišlo, obrav-navati hočejo na dalje vpričo ministerskega predsednika Tisze.

Vnanje države.

Ruske novine so povsem z vspehom pri volitvah na **Srbskem** jako zadovoljne, in pri-

Reformo“ od 14. sept.) Te krasne besede ve-likega in — resnično katoliško-vernega slikarja oznanil je prof. Stanislaj Tarnowski v obilnem številu zbranemu ljudstvu, ki v dvorani ni do-bilo prostora, in škof Dunajewski sporočil je vest brzobjavno sv. Očetu.

Lahko si je misliti, da ta vest pri enem delu poljskih domoljubov ni napravila prijet-nega vtisa. Naprosili so brzo slavnega mojstra, naj napravi kopijo za deželni muzej, ktere-ga povabila pa slikar ni hotel sprejeti. Pač pa je obljubil, da hoče slikati za muzej drugo sliko z zgodovinskim predmetom nič manjše vred-nosti. Kaj ne, čitatelj, res plemenito dejanje! Ob enem vidiš zopet dokaz, da veliki duhovi so tudi — dobri verniki, dobri katoličani. Naj vsemogočni dá umetniku zdravja še mnogo let v čast sv. Cerkve, Poljske in ž njo vsega Slo-vanstva! L.

čakujejo, da se bode sedaj zunanja nekako motna politika nasproti Avstro-Ogerski zjasnila, kajti ljudstvo noče ničesar o kakoršnem koli avstro-madžarskem prijateljstvu vedeti, ktere-ga edino le vlada vzdržuje.

Bolgari so napravili odhajajočima ru-skima generaloma Sobolevu in Kaulbarsu, biv-šima bolgarskima ministroma, slavnosten banket, kjer je metropolit ruskemu carju in ruskemu narodu na zdravjenapil, kar je ruskim časnikom vrlo po godu in pravijo, da je to čisto naravno, kajti vsaka stranka na Bolgarskem po ruski prijaznosti hrepeni in v rusko ime kliče. Rusije srčna želja je, da naj Bolgarija v miru vživa z rusko krvijo pridob-ljene vspehe, in naj se ne spušča v homatije, ki bi njej nevarne postale.

Iz **Pariza**, 28. septembra. Pomorski minister je dobil potrdilo, da so „Črne zastave“ zapustili zasedbe pred Sontay 15. t. m. — Dva batalijona bosta ob obeh straneh reke šla na ogled do Sontay. Francoski poslanec je dose-gel, da gresta dva prva ministra, da nadzoru-jeta odpust teh anamitskih vojakov, ki se niso podvrgli. Francoskega poslanca v Hue varuje oddelek pomorske pehote.

Ruske novine povdarjajo imenitnost potova-nja **angleškega prvega ministra v Kodanj** in ondošnjega sestanka z ruskim carom, in pravijo, da je zveza Angleške in Rusije za vzdržanje evropskega miru pač važ-nejša, nego velikanski kolos združenih srednje-evropskih držav (Avstro - Nemško - Laška), kajti Rusija in Angleška imate obe ene in iste interese na Balkanu. Temu nasproti pa an-gleški „Economist“ z vso odločnostjo povdarja, da kontinent nima tolike cene za Angleško, da bi se bodi si z Rusijo, bodi si s Francosko zvezala. Angleški se ni nikakih nevarnosti bati, da bi jo okoliščine h kaki zvezi silile in ona bi gotovo nikoli toliko ne pridobila, da bi bila za ogromne stroške, ki jih vsaka taka zveza prouzročuje, odškodovana. Ne Ruska in ne Francoska je nimajo odškodnine za Angleško, da bi se ta svetovni mir kaliti upala, zato ravno sedaj ni večjega poroštva za mir, nego vojna zveza avstro-nemška!

V **Dublinu** se razširja vest, da je oran-gist (neka stranka tega imena) streljal na Par-nella in ga ranil. Mesto je zelo razburjeno. Ali je pa tudi res? Glej današnji telegram.

Izvirni dopisi.

Z Goriškega, 20. sept. (Roko in pero za resnicoljuben list! — Slovenska vzajemnost.) Neimenovan potnik piše v 132 listu „Slovenca“: Goriški Slovenci zelo obžalujejo, da se Kranjci za nje tako malo brigajo itd. Prav zelo bi bilo želiti, da bi „Slovenec“ dobival več dopisov iz Goriškega. . . Da te! prav so govirili; vjemam se ž njimi. Za to hočem še jaz kaj pisati o našem položaju, o naših razmerah.

Pa komu — kam? Pravijo — ali so poredni! — da resnica težko pride na Slo-venskem na dan! Prej sem še upal marsikomu, posebno tistim „idealnim ljudem; — pozneje mi bila véra je vanje vzeta“. Hvalijo mi „Slovenca“, češ: da se v njem najde pravici in resnici prostor. Poskusimo!

Tedaj resnico mi je govoriti: kje bi začel in kako?

„Slovenska Matica“ nam je podala pred léti spis gosp. Vrh: „Grmanstvo in njegov upliv na slovanstvo“. Ta knjižica nam kaže, koliko so nam vže pogoltnili slovenske zemlje grmanstva požrešni valovi. Uči nas pa tudi, da se zna to i v prihodnosti še zgoditi, če se ne postavimo sè združenimi močmi v bran sovražnim navalom.

Tedaj pomagati imamo vsi v tem boju za naš obstanek, pomagati posebno tam, kjer je nevarnost največja, kjer narodu preti pogin. V zgled naj nam bodo pri tem delovanji daljnji

naši bratje Lužičani. Njih je po Lužici II. str. 31. še 160.000; a ti so združeni — go-renji in dolenji — ter se zbirajo okoli jednega lista: „Lužice“. Zato se imenuje ta: „Zhro-madny organ serbskich towarstwow“. In so-sednji slovanski Poljaki in Čehi jih krepko podpirajo pri tem podjetji, kakor svedočijo po-samni listi enega časopisa. Lužičani so pa za to tudi hvaležni, in z veseljem in ponosom imenujejo svoje zagovornike in podpornike. V svojem listu imajo v ta namen poseben od-delek: „Družý wo Serbach“, t. j. kaj govoré drugi o Srbih. V letošnjem letniku št. 26. je na pr. tudi omenjeno, da je naš list „Kres“ pohvalil njihovo prizadevanje, ter da priporoča, naj bi premožni Slovenci njim pomagali. — Tedaj Lužičani naj nam bodo v zgled: kako imamo biti jedini med seboj, Čehi in Poljaki pa, kako se imamo med saboj podpirati; učijo naj nas slovenske vzajemnosti!

Obrnimo sedaj svoj pogled na naše raz-mere. Na Štajarskem nevarnost od „šulferajna“ in drugih nasprotnikov; na Koroškem spet Nemci in nemškutarji — „šulferajn“ (prim. dopise v „Miru“); na Primorskem od jedne strani Lahi, od druge Nemci, ki hočejo vže napraviti „šulferajn“ v Logu pod Predelom — gorjé če se jim posreči; na Beneškem oni Slovenci milo zdihujejo in kličejo pomoči; v Istriji gospodarijo Karnjeli in drugi begi (prim. najzadnje volitve v deželni zbor tamkaj). — Tedaj sploh nevarnost nam preti, zato: poma-gajte — pomoč — podpora, rešitev!

Pa kam se imamo obračati, kje pomoči in podpore iskati? Tam, kjer je masa naro-dova; tam, kjer ni nevarnosti, da bi narod poginil. Srečnejšemu je dolžnost, da pomaga nesrečnemu. Res, da tudi na Kranjskem še ne gré vse povoljno; gotovo pa gré boljše, kakor drugod. Zato kranjski Slovenci poma-gajte!

Kaj pa oni? Oni zidajo — — „Narodni dom!“ Kaj, da šuntam — podpihujem, raz-dor pridigujem? Počasi! — O svojem času sem sam podpiral to podjetje z besedo — zgledom — dejanjem. A pozneje sem jel spoznavati, da ni še pravi čas za to. Pač je prav govoril slovenski voditelj, nepozabljivi ranjki dr. Bleiweis! Da bi bili mi Slovenci bolj mnogoštevilni in premožni, da bi mogli potem obojno delati: podpirati sirote in zati-rane, pa zidati narodne palače — naj bi bilo! Poglejmo Poljake! Jeden sam „bal“ naprav-ljen v Krakovu v spomin Mickiewicza prinesel jim je čistega dohodka 1400 gold. — a zbirka na predbožični večer v isti namen okoli 2000 rubeljnov. Pa še tožijo: „to troche za skromna cyfra“ . . . ! Tak narod lahko zida narodne dome. A pri nas v sedanjih razmerah to ni — praktično. Zdi se mi, kakor bi sovražnik na „periferiji“ — na mejah divjal in razgrajal, domača vojska bi pa v osročji dežele sem ter tje hodila in se gizdavo ponašala z lepo novo obleko, svetlim orožjem, na čilih konjičih. Hočete reči, da ni dobra primera? Menim, da slaba tudi ne.

Ali bi ne bilo boljše, da bi Slovenci za zdaj še posnemali Čeha, ter si napravili svojo šolsko matico nasproti „šulferajnu“? Klin s klinom — denar je zapeljiv — denar sveta gospodar! Primeri dopis v „Miru“ iz Kanal-ske doline 10. sept. t. l.: „Mi Slovenci po-trebujemo šolskega društva in še marsikaj drugega!“

Česka „šolska matica“ je vzdrževala v l. 1882 v 25 krajih — po Českem, Morav-

skem in Šleziji — 35 učnih zavodov, ktere je obiskovalo 4865 otrok. In pozneje se je še število šol — in tedaj tudi obiskujočih otrok — prav zdatno pomnožilo. Tako brzo in veselo napreduje to društvo. Seveda to so Čehi; pa nekaj bi se tudi pri nas lahko storilo. Ali se je? ali se bo? — Ko se je bil naš drugi Bleiweis, vredni starosta EinSpieler, oglasil, da še ni čas za zidanje Narodnega doma, ampak bi trebali, da prej za šole skrbimo, zagnali so se koj nekteri vanj, da je moral ubogi mož kar obmolkniti. Ali pa zato ni govoril resnice? Kaj nam pomagajo „Narodni domi“, če pa Slovenci pri tem ginejo? Tako zidanje tirja mnogo materijalnega žrtvovanja, zraven pa — ali se motim? dobi tudi tujec marsiktero žrtev, ki bi se mu bila lahko otela iz požrešnega grla.

Kaj čem doseči s svojim pisanjem, mari zaprečiti zidanje „Narodnega doma“? O ne, samo resnico povedati, naše sosede, kranjske Slovence, hočem spomeniti, naj bi se sploh v prihodnosti makari po dokončanem „Narodnem domu“ bolj zanimali za ostale Slovence, ter jih zdatno podpirali. Govorim zoper sebičnost, separatizem, ki se po nekodi širi.

Proč z vsaktero ošabnostjo! Ljubezen bratovska, vzajemnost na dan! Separatizem ne more roditi dobrega sadu! Pomagajte drugim Slovencem, podpirajte jih! Če nas ojačite, sebi koristite. Primeri basen o želodeu in udih! — Primeri dopis z Notranjskega dne 9. septembra v 73. števil. „Edinosti“: „Kranjski Slovenci! spomnimo se svojih primorskih tlačanih bratov. Vsak predsodek naj tukaj zgine, ter vodi nas jedino prava bratovska ljubezen, ktera naj rodi vzajemno narodno delovanje, ktero jedino nas vse skupaj dovede do popolne zmage in zadobljenja naših pravic. Toraj na delo — skupno, vzajemno delo!“

Zakaj sem to izpisal iz „Edinosti“? Zato, ker se v tem zlagam z dopisnikom. — Zapomnimo si besede slavnega basnika:

Co si ty? Rus; co ty? Srb;
Co ty? Čech; co ty? jat Poljak jes tem:
Ditki moje, svornost! (jedinost) nech te
To, mlnote: Slavjan!

Imejmo pred očmi besede Pucićeve:

„Što će Kranjac“ bez njih troje*)
Sto i svoj bez svoje
A bez Kranjca njihov broj
Što bez svoje svoj!“

Kar velja o slovanskih vejah, to velja o slovanskih vejicah. Skrbimo vsi za vse:

„Uzajemnost sve izravna čudi. Svi jednoga Boga molimo, jednoga telesa udi smo, bodimo i jednoga duha!“ (Preradović).

Neznan II. **)

Domače novice.

(Deželni zbor kranjski) bo imel in ima deloma že v delu za deželo zelo važne reči. Razen volitvenih prememb dobil je danes tri jako koristne, kmetijstva in gozdarstva se tikajoče zadeve, kar je obširneje razloženo spredaj v poročilu o današnji seji. To kaže, da je ne le vlado, ampak tudi poslance vsaj naše stranke zdaj resna volja deželi pomagati tudi

*) Brez Hrvata, Srba in Bolgara.

**) Nektere stavke smo pri vsi dobri volji mogli izpustiti, ker so trditve deloma neresnične, deloma pretirane. Sicer pa bi se dalo tudi kaj odgovarjati. Sploh dvomimo, mar li taka pisanja k porazumljenju kaj pomagajo. Ne mora, da ste se na prezračeno mesto vsedli ter reči v daljavi premogle videli. Vredn.

v gmotnem oziru, na kar je prejšnja gospódsko nemčúrska večina čisto pozabila. Obravnave se zdaj vrše bolj v odsekih, javne seje so bile do zdaj čisto mirne, tako tudi današnja, akoravno je bila važna v marsikakem pomenu. Nemškutarjev je veliko manjkalo, tudi so le bolj apatično držali se in volili v odsek tudi niso. Ob koncu seje rekel je deželni glavlar grof Thurn, da bo prihodnja seja v sredo, potem bodo pa seje bolj pogostoma, ker bodo odseki že predelali izročeno jim gradivo.

(O sinočni seji mestnega odbora), v kateri so se med drugim vredile tudi zadeve mestnih učiteljev in učiteljic, poročamo zavoljo prepielega prostora v današnjem listu še le prihodnjič.

(Vabilo k LX. odborovi skupščini „Matiice Slovenske“) v sredo 3. oktobra 1883 ob 4. uri popoldne v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o LIX. odborovi seji. 2. Naznanilo prvosedstva. 3. Poročilo tajnikovo, oziroma knjižničarjevo o dobi od LIX. odborove seje. 4. Poročilo književnega odseka. 5. Poročilo gospodarskega odseka. 6. Odločitev pisateljskih nagrad in cene društvenim knjigam za 1882. in 1883. leto. 7. Razgovor o posebnih predlogih za letošnji redni veliki zbor. 8. Posamezni nasveti.

V Ljubljani 27. septembra 1883.

Peter Grasselli,
prvosednik.

(Čast. gosp. Klemenčič), kterege je o svojem času njegov brat z nožem napadel, je zdaj toliko že okreval, da je nastopil zopet svojo katehetovsko službo. Njegov hudobni brat pa je bil včeraj pri deželni sodnji obsojen na 4 leta hude ječe.

(Razpis državnih štipendij) za kmetijsko šolo „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu pri Dunaji. Slavno k. kr. ministerstvu poljedelstva je za kmetijsko šolo „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu za prihodnji triletni tečaj od 1883/4 l. počenši dovolilo eno ustanovo (štipendijo) po 250 gold. na leto. Za sprejem v šolo je treba: 1. Dovoljenja starišev ali oskrbnikov; 2. starosti najmanj 16 let; 3. dokazov o taki šolski izobraženosti, kakoršne je pridobiti po dobro dovršenih spodnjih razredih javnih srednjih šol. Zelo želeto je tudi dokaza o kakih dejanstveno na kakem kmetijstvu pridobljenih vednostih. Prosilci za to ustanovo naj svoje prošnje s potrebnimi prilogami vložijo najdalje do 15. oktobra t. l. pri vodstvu „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu, od ktere je dobiti tudi zavodove programe. Štipendisti plačevanja šolnine niso oproščeni.

Razne reči.

— Umrl je 27. t. m. v Gradci dr. Val. Tanzer, zobni zdravnik, ki je bil tudi v Ljubljani znan, ker je zahajal pogosto sem v svoji zobni praksi. Rojen je bil Kranjec, umrl je 60. let star za mrtudom.

— Arlski predor prevrtali bodo menda 4. oktobra skozi in skozi.

— V Zagrebu je bil 28. t. m. zjutraj ob 3 in 16 minutah potres, ki je trajal 4 sekunde, otlo pozemeljsko bobnenje je slo od vzhoda na zahod. Ob 4^{1/2} se je še enkrat vendar nekoliko manj potreslo.

— Rumunska vlada se je skesala ter ni belgiškemu društvu izročila dovoza 500 milijonov opeke, kakor smo nedavno poročali.

— Šolski sluga pride z ravnateljstvom psom v krčmo, ter se k mizi vsede, kjer že njegov prijatelj in „vojni tovariš za mirnih časov“, sedaj kancelist, pri vrčku piva sedi. „Ali je pes tvoj?“ vpraša koncelest slugo. „Ne, mo-

jega ravnatelja je in jako umna žival, na uho ti povem, da je bolj prebrisan nego njegov gospodar!“ — „Da, da, že verjamem, kajti sam sem že takega imel.“

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 28. sept. Srbski kralj, ki ostane tu še do ponedeljka, sprejel je grofa Kalnokya, potem je obiskal cesarja, kjer se je mudil eno uro.

Dunaj, 29. sept. Kakor naznanja „Polit. Corresp.“, ostane srbski kralj pri tem, da bi sedanja skupščina obravnavala le železnično konvencijo, drugače bo razpuščena.

Pešt, 28. sept. V konferenci hrvaških poslancev, pri kateri je bil tudi minister Tisza navzoč, so se le pogovarjali, sklepali niso; jutri se nadaljuje posvetovanje.

Rüdesheim, 28. sept. Pri odkritji kipa Grmanije je na ogovore cesar nemški odgovoril, da je ta spomenik napravljen za to, da bi pozne in pozne čase izražal Nemčije zahvalo za vse z božjo pomočjo priborene zmage.

Wiesbaden, 29. sept. Pri cesarjevem obedu napil je saksonski kralj cesarju, čegar slavnemu vodstvu zahvaliti se je ne le za zedinenje Nemčije, marveč tudi za ohranjenje evropejskega miru. Cesar pil je na blagor vseh vladarjev, ki so pripomogli k zedinenju Nemčije.

Dublin, 28. sept. Orangisti so sinoči lotili se na kolodvoru ob Portadovnu poslanca O' Connora; ušel jim je nepoškodovan. Posestnik Crotty bil je sinoči v grofiji Mayo zavratno vstreljen.

Umrlj so:

24. sept. Eva Bogataj, delavčeva žena, 55 let Karl. predmestje št. 3, črev. katar.

25. sept. Lavoslava Kopriva, 77 let, gostija, poprečne ulice, št. 2, otrpnenje.

Dunajska borza.

28. septembra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 20 kr.
Sreberna	78 " 60 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 " 95 "
Papirna renta, davka prosta	92 " 80 "
Ogerska zlata renta 6%	119 " — "
" " " 4%	86 " 85 "
" " papirna renta 5%	85 " 65 "
Kreditne akcije	160 gld. 290 " — "
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld. 107 " — "
" avstr.-ogerske banke	839 " — "
" Länderbanke	104 " 50 "
" avst.-oger. Lloydva v Trstu	639 " — "
" državne železnice	317 " — "
" Tramway-društva velj. 170 gl.	226 " 75 "
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 " 15 "
" " Ferdinandove sev.	105 " — "
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120 " — "
4% " " " 1860	500 " 132 " 25 "
Državne srečke iz l. 1864	100 " 167 " — "
" " " 1864	50 " 166 " 75 "
Kreditne srečke	100 " 168 " — "
Ljubljanske srečke	20 " 23 " — "
Rudolfove srečke	10 " 19 " 50 "
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 " — "
London	119 " 90 "
Srebro	— " — "
Ces. cekini	5 " 70 "
Francoski napoleon.	9 " 51 "
Nemške marke	58 " 70 "

Prečastiti duhovščini in drugim potujočim

skozi Rudolfovo (Novomesto)

priporoča podpisana svojo znano gostilno v Rudolfovem. Za dobro postrežbo, okusno jed in zdravo pijačo, kakor tudi za snažna prenočišča po jako nizki ceni bo skrbela

Rozalija Bruner.